

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8CdoR/1/2025
Identifikačné číslo spisu:	5822200326
Dátum vydania rozhodnutia:	30.07.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5822200326.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa - otca V. O., narodeného XX. M. XXXX, C. XX, t.č. R. XX, proti odporkyni - matke W. O., narodenej XX. T.XXX, C. XX, zastúpenej advokátom M. H. Kubošom, Trstená, Bernolákova 18, v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom U., narodenej XX. O. XXXX, G., narodenej XX. O. XXXX, Z., narodenej XX. V. XXXX a V., narodeného XX. D.XXX, všetky deti bytom u matky, v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Námestovo, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 4P/6/2022, v konaní o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 31. júla 2024, č.k. 13CoP/101/2024-583, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 31. júla 2024, č.k. 13CoP/101/2024-583
z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudok Okresného súdu Námestovo z 12. januára 2024 č.k. 4P/6/2022-378 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Námestovo č.k. 4P/6/2022-402 zo dňa 13. februára 2024 (ďalej len „súd prvej inštancie“) o povinnosti otca platiť na výživu každého maloletého dieťaťa sumou 60 eur mesačne (výrok I.) a nepriznaní náhrady trov konania žiadnemu z účastníkov (výrok II.) a vo zvyšku o zamietnutí návrhu otca (výrok III.); zmenil tak, že otca zaviazal k povinnosti prispievať na výživu na maloletú Leu sumou vo výške 100 eura mesačne, maloletú G. sumou 80 eur mesačne, maloletú Z. sumou 70 eur mesačne a maloletého V. sumou 60 eur mesačne (výrok I.). Na zameškanom výživnom za obdobie od 14. 10. 2022 do 31. 07. 2024 u maloletej U. v sume 840 eur, u maloletej G. v sume 420 eur a u maloletej Z. v sume 210 eur, povolil otcovi splátky po 20 eur na každé dieťa, splatné spolu s bežným výživným, pod hrozbou straty výhody splátok pri nezaplatení jednej splátky (výrok II.) a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok III.).

2. Súd prvej inštancie rozhodnutie odôvodnil ust. § 62 ods. 1, 2, 4, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1 Zákona o

rodine, keď z doplneného dokazovania po predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí Krajského súdu v Žiline č.k. 7CoP/5/2023-186 z 22. februára 2023, mal preukázané, že nie je v možnostiach a schopnostiach otca platiť vyššie výživné pre maloleté deti. Otec je aktuálne zamestnaný vo firme P., s. r. o. ako stolár, s výškou mesačného príjmu 800 eur v hrubom, z ktorého mesačne platí 377,42 eura spotrebný úver, ktorý si zobrali spolu s matkou maloletých detí počas manželstva, mesačne platí deťom poisťky vo výške 97,40 eura, výživné na maloleté deti vo výške 240 eur, matke, pri ktorej otec momentálne býva, platí mesačne za elektriku 50 eur s tým, že vo svojom vyjadrení uvádzal, že strava, hygienické potreby a lieky ho vyjdú na 300 eur mesačne, celkovo jeho výdavky predstavovali 1 064,80 eur. Príjem matky zo spoločnosti S. je vo výške cca 1.200 eur, jej výdavky predstavujú asi 1.420 eur. Čo sa týka výdavkov matky na oblečenie, a to na maloletú U. vo výške 60 eur a na maloletú G. a Z. vo výške 40 eur, nezdajú sa účelne využité, a to s poukazom na obmedzený rozpočet matky, ako aj na to, že sa nezdá pravdepodobné, aby pri tak obmedzenom rozpočte si matka mohla dovoliť kupovať deťom mesačne oblečenie za 140 eur. Rovnako súd prvej inštancie považoval výdavok na stravu pre maloletú U. vo výške 350 eur v porovnaní s nákladmi na stravu matky, ktorá má rovnakú diagnózu, za prehnane vysoký. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie prakticky vychádzal z možností a schopností otca, pričom prihliadol na to, že spláca spoločný úver a platí poisťky na maloleté deti.

2.1 O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal, pričom tento výrok rozhodnutia po právnej stránke bližšie nezdôvodnil.

3. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď v ďalšom konaní rozhodoval o určení vyživovacej povinnosti otca voči maloletým deťom. V intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu síce doplnil dokazovanie za účelom zistenia skutočného stavu vecí, keď sa oboznámil s výpismi z peňažných ústavov otca, predloženými listinnými dôkazmi zo strany matky týkajúcimi sa rozviazania pracovného pomeru otca, ale z odôvodnenia jeho rozsudku nie je zrejmé, aký význam mali tieto dôkazy pre rozhodnutie o výške výživného, keď opätovne len skonštatoval, že nie je v možnostiach otca platiť vyššie výživné, než bolo určené v poradí prvým citovaným rozsudkom.

3.1. Vychádzajúc z § 75 zákona o rodine odvolací súd skúmal, či sa otec bez dôležitého dôvodu vzdal zamestnania, na ktorú skutočnosť v priebehu celého konania poukazovala i matka maloletých detí, a teda, či by bolo bez takéhoto postupu otca v jeho možnostiach a schopnostiach platiť vyššie výživné pre maloleté deti, než ako ho určil súd prvej inštancie. Ako vyplynulo z potvrdenia o príjme otca u zamestnávateľa Z. H. s.r.o., priemerný hrubý mesačný príjem otca u tohto zamestnávateľa spolu s cestovnými náhradami predstavoval cca 1.100 eur podľa počtu vykonaných zahraničných ciest. Pracovný pomer otec ukončil dohodou bez uvedenia dôvodu ku dňu 30. 06. 2023. Za takéhoto stavu potom súd prvej inštancie nepostupoval správne, keď pri určení výšky výživného vychádzal z príjmu, ktorý otec dosahoval u posledného zamestnávateľa P., s. r. o., kde pracoval ako stolár s príjmom 800 eur mesačne v hrubom. Otec v priebehu celého konania nepreukázal také vážne zdravotné dôvody, ktoré by mu neumožňovali vykonávať prácu u zamestnávateľa Z. H. s.r.o., čo vyplynulo i z lekárskej správy O.. O. N., podľa ktorej ochorenie otca - Diabetes mellitus 2. typu žiadnym spôsobom neobmedzovalo otca pri výkone jeho zamestnania. Tieto skutočnosti vyplynuli i z dokazovania pred odvolacím súdom, kde otec sám potvrdil, že opätovne nastúpil pracovať u tohto pôvodného zamestnávateľa, a preto odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie pri rozhodovaní o výške výživného vychádzal z potencionalného príjmu otca u zamestnávateľa Z. H. s.r.o.. P. súd taktiež nezohľadnil na strane otca výdavky súvisiace s platením spoločného úveru bývalých manželov, keďže tu sa jedná o vzájomné záväzky rodičov a otec má možnosť si vyporiadať majetkové vzťahy s matkou maloletých detí po rozvode manželstva v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov.

3.2. Vychádzajúc z možností a schopností otca, ktorý sa bez vážnych dôvodov vzdal výhodnejšieho zamestnania, dospel odvolací súd k presvedčeniu, že je v jeho možnostiach dosahovať príjem, z ktorého je schopný platiť výživné pre maloleté deti v celkovej výške 310 eur mesačne a prihliadajúc zároveň na rozdielne potreby detí zaviazal ho platiť výživné pre maloletú U. 100 eur mesačne, pre maloletú G. 80 eur mesačne, pre maloletú Z. 70 eur mesačne a pre maloletého V. 60 eur mesačne k rukám matky vždy do každého 20. dňa v mesiaci vopred. Takto určené výživné zohľadňuje fyzický vek detí, a tým i rozdielne náklady na zabezpečenie ich potrieb, pričom sa jedná prakticky len o minimálne výživné postačujúce na pokrytie najzákladnejších potrieb maloletých detí (tu je potrebné zdôrazniť, že potreby oprávneného - v tomto prípade maloletých detí, sú vždy determinované možnosťami a schopnosťami

povinného - v tomto prípade otca).

3.3. Keďže odvolací súd uložil otcovi vyživovaciu povinnosť dňom právoplatnosti rozsudku súdu prvej inštancie o rozvoze (14.10.2022), otcovi vznikol dlh na výživnom - zameškané výživné u maloletej U. v sume 840 eur (21 mesiacov po 40 eur), u maloletej G. 420 eur (21 mesiacov x 20 eur), u maloletej Z. v sume 210 eur (21 mesiacov x 10 eur), ktoré je otec povinný splatiť v 20-eurových mesačných splátkach na každé dieťa, splatné spolu s bežným výživným pod hrozbou straty výhody splátok pri nezaplatení jednej splátky. Takto určené splátky sú podľa názoru odvolacieho súdu primerané jednak na výšku zameškaného výživného, a tým i dobu splatnosti a zároveň nemôžu spôsobiť otcovi existenčné problémy v súvislosti so zabezpečením jeho základných životných potrieb.

3.4 O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 52 CMP s použitím ust. § 396 ods. 2 CSP a nepriznal žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov celého konania (prvoinštančného i odvolacieho konania).

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu matka podala včas dovolanie z dôvodu podľa § 420, písm. f) CSP, tvrdiac, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietala, že záver odvolacieho súdu o potencionálnom príjme otca vo výške cca 1.100 eur v hrubom je v príkrom rozpore s vykonanými dôkazmi. Poukázala na ňou predložené výpisy z účtu a potvrdenia, ktoré preukazovali, že skutočný čistý príjem otca u zamestnávateľa Z. H. s.r.o. bol podstatne vyšší, dosahujúc úroveň 1 450 eur až 1 770 eur mesačne, najmä po započítaní cestovných náhrad. Tento záver súdu je podľa nej nepreskúmateľný, pretože súd nevysvetlil, ako k nemu dospel a prečo ignoroval dôkazy o vyšších príjmoch. Súhlasila so záverom súdu, že otec sa vzdal výhodnejšieho zamestnania. Tvrdila však, že súd tento správny právny záver následne znehodnotil tým, že výšku príjmu z tohto zamestnania stanovil nesprávne a arbitrárne, čím poprel zmysel a účel citovaného ustanovenia. Poukázala na to, že súdom určené výživné v celkovej sume 310 eur je neprimerane nízke, nepostačuje na krytie rastúcich potrieb štyroch detí a nezodpovedá skutočným majetkovým pomerom a schopnostiam otca. Zhrnula, že súčet uvedených pochybení - najmä nedostatočné odôvodnenie kľúčového skutkového záveru o príjme otca - viedol k porušeniu jej práva na spravodlivý proces a na riadne odôvodnené súdne rozhodnutie. Záverom navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil a určil výživné v ňou navrhovanej výške, alternatívne, aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. Kolízny opatrovník uviedol, že nedisponuje novými dôkazmi a návrhmi. Preto zotrváva na svojich predchádzajúcich vyjadreniach.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie matky je dôvodné a preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom

znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Dovolateľka namietala nesprávne určenie výšky potencionálneho príjmu otca.

13. Najvyšší súd preskúmal spis a napadnuté rozhodnutie. Odvolací súd správne konštatoval, že otec sa vzdal výhodnejšieho zamestnania. Avšak pri kvantifikácii príjmu z tohto zamestnania dospel k záveru o výške príjmu cca 1.100 eur. Matka tvrdila, že dosahoval príjem cca 1.450 eur až 1.770 eur a v odvolacom i dovolacom konaní poukazovala na skutočnosť, že súčasťou príjmu otcova mal detí boli i cestovné náhrady. Odvolací súd bol konfrontovaný s tvrdeniami a týmito dôkazmi dovolateľky už v odvolaní zo dňa 29. 01. 2024 proti rozsudku súdu prvej inštancie. V napadnutom rozsudku sa touto argumentáciou nevyrovnal.

14. Dovolací súd poukazuje na rozdielnu rozhodovaciu činnosť v rámci súdov na území SR. Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 07. 03. 2017 sp.zn. 3CoP/11/2017 Prešove k aplikácii ust. § 75 zákona o rodine v bode 15 uviedol, že : „... Preto správne postupoval súd prvej inštancie, ak pri určení výšky výživného do príjmu otca zohľadnil aj benefity z pracovného pomeru ako sú cestovné náhrady. Otec argumentuje tým, že cestovné náhrady sa do čistého priemerného mesačného príjmu nezapočítavajú. S týmto tvrdením otca však nie je možné súhlasiť, pretože v zmysle Zákonníka práce sa cestovné náklady síce nepovažujú za súčasť mzdy, no v zmysle koncepcie Zákona o rodine sa na strane povinného rodiča skúmajú jeho celkové zárobné a majetkové pomery. Odôvodnenými potrebami pri určovaní výšky výživného sú nielen základné a najnutnejšie hmotné potreby pre život človeka ako jedlo, ošatenie, obuv, ale aj ďalšie potreby dôležité pre vývoj a všestranný rozvoj osobnosti, rovnako sem patria aj náhodné výdavky spojené napr. so zdravotným stavom alebo s koníčkami dieťaťa. Miera odôvodnených potrieb je rôzna a je závislá od veku, fyzickej a duševnej vyspelosti, zdravotného stavu a pod.".

15. Dovolací súd poukazuje na to, že zahrnutie cestovných náhrad (prípadne ich pomernej časti) do príjmu pre účely výživného je v zmysle uvedeného rozhodnutia Krajského súdu v Prešove vo výnimočných, individuálnych prípadoch prípustné. Na pojednávaní pred súdom prvej inštancie dňa 14. 12. 2023 otec uviedol, že na montáže okien chodí v rámci SR. Zástupca matky tvrdil, že otec montáže

okien uskutočňuje aj mimo SR. Vzhľadom na o je nevyhnutné preskúmať aj výšku náhrad pracovných z pracovných ciest.

16. Súd nie je povinný dať odpoveď na každý argument strany, avšak musí sa vysporiadať s argumentáciou matky, týkajúcou sa prijatých cestovných náhrad otca, ktoré tvrdenia uviedla už v odvolaní zo dňa 29. 01. 2024 a zopakovala v dovolaní. Odvolací súd svoj záver o tejto otázke neodôvodnil.

17. Aplikácia § 75 Zákona o rodine stráca svoj význam, ak nie je správne určený základ, od ktorého sa má odvíjať. Rovnako aj posúdenie primeranosti určeného výživného vo vzťahu k potrebám detí a schopnostiam otca je v takomto prípade nevyhnutne skreslené.

18. Z týchto dôvodov Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné. Preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a podľa § 450 CSP mu vec vrátil na ďalšie konanie.

19. V ďalšom konaní bude povinnosťou odvolacieho súdu, aby sa opätovne a dôsledne zaoberal zisťovaním majetkových pomerov a schopností otca. Bude nevyhnutné, aby sa vyčerpávajúcim spôsobom vysporiadal so všetkými dôkazmi predloženými stranami sporu, a aby svoj záver o výške potencionálneho príjmu otca náležite, logicky a presvedčivo odôvodnil.

20. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s predmetnými ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.